

UCHWAŁA Nr 679 PREZYDIUM RZĄDU

z dnia 29 września 1951 r.

w sprawie werbunku niewykwalifikowanej siły roboczej.

W celu racjonalnej gospodarki rezerwami siły roboczej i zapewnienia zorganizowanego dopływu do zakładów pracy niewykwalifikowanej zamiejskowej siły roboczej, niezbędnej dla realizacji Planu 6-letniego, Prezydium Rządu uchwala:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Przez werbunek siły roboczej należy rozumieć akcję, prowadzoną przez zakłady pracy lub też organa zatrudnienia, mającą na celu zapewnienie dopływu zamiejskowych robotników do zakładów pracy.

2. Nie są uważani za zamiejskowych robotnicy, dochodzący lub dojeżdżający do zakładów pracy nawet z dalszych okolic, jeżeli wracają co dzień do miejsca swego zamieszkania.

II. Planowanie werbunku.

§ 2. Werbunek siły roboczej prowadzi się na podstawie rocznego planu rozdziału siły roboczej, zatwierdzonego przez Radę Ministrów.

§ 3. Roczny plan rozdziału siły roboczej sporządza Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego na podstawie:

- 1) planów zapotrzebowania na dodatkową siłę roboczą, złożonych przez poszczególne resorty gospodarcze,
- 2) bilansu siły roboczej.

§ 4. Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustali tryb i terminy:

- 1) opracowania planu zapotrzebowania na dodatkową niewykwalifikowaną siłę roboczą przez poszczególne resorty gospodarcze;
- 2) sporządzania rocznego planu rozdziału siły roboczej.

§ 5. W przypadkach wyjątkowych Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może zatwierdzić dodatkowy plan werbunku poza ustalonym rocznym planem rozdziału siły roboczej.

§ 6. 1. Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego i terenowe organa planowania gospodarczego opracowują corocznie terenowe bilanse siły roboczej w przekroju wojewódzkim i powiatowym.

2. Szczegółowe zasady opracowania bilansów siły roboczej określi zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

§ 7. Na podstawie otrzymanego z Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego rocznego planu rozdziału siły roboczej, terenowych bilansów siły roboczej oraz planów kwartalnych uzupełniających zapotrzebowanie na niewykwalifikowaną siłę roboczą, składanych przez poszczególne resorty gospodarcze, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej sporządza kwartalne plany werbunku w przekroju wojewódzkim i przesyła je prezydiom wojewódzkich rad narodowych.

§ 8. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej — po otrzymaniu kwartalnego planu werbunku z Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej — sporządza i uchwala plan werbunku w przekroju powiatowym, po czym przesyła go do wykonania prezydiom powiatowych rad narodowych.

§ 9. 1. Prezydium powiatowej rady narodowej — po otrzymaniu kwartalnego planu werbunku z prezydium wojewódzkiej rady narodowej — sporządza i uchwala rozdziałnik werbunkowy na poszczególne gminy.

2. Prezydium powiatowej rady narodowej odpowiada za prawidłowy przebieg werbunku i za dostarczenie przewidzianej planem werbunku siły roboczej, realizując zadania w tym zakresie w oparciu o własne

organa zatrudnienia, aparat werbunkowy zakładów pracy, przy czynnym współudziale prezydiów gminnych rad narodowych.

§ 10. Instrukcja, wydana przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i w uzgodnieniu z Prezydium Rady Ministrów (Zespół II), określi szczegółowo obowiązki terenowych organów jednolitej władzy państwowej w zakresie werbunku siły roboczej.

§ 11. Warunkiem umieszczenia zakładu pracy w kwartalnym planie werbunku jest uprzednie stwierdzenie, że zakład pracy nie może uzyskać niezbędnej dla wykonania planów produkcyjnych niewykwalifikowanej siły roboczej w miejscu położenia zakładu lub jego okolicy i że zapewni robotnikom odpowiednie warunki zakwaterowania i wyżywienia.

III. Realizacja planów werbunkowych.

§ 12. Akcję werbunkową prowadzą bądź organa zatrudnienia prezydiów rad narodowych bądź zakłady pracy.

§ 13. Zezwolenie na prowadzenie werbunku dla przedstawicieli zakładów pracy, umieszczonych w kwartalnych planach werbunku, wydają właściwe dla miejsca prowadzenia werbunku organa zatrudnienia prezydiów wojewódzkich rad narodowych.

§ 14. Zakazuje się prowadzenia akcji werbunkowej nie objętej planem i bez zezwolenia właściwych organów zatrudnienia.

§ 15. Wszelkie akcje werbunkowe nadzoruje i koordynuje Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

§ 16. 1. Prezydya wojewódzkich i powiatowych rad narodowych odpowiadają za pełne wykonanie planu werbunku, czuwają nad racjonalnym wykorzystaniem rezerw siły roboczej, wydają zarządzenia w celu sprawnego i terminowego wykonania planów werbunkowych, kontrolują działalność organów zatrudnienia w zakresie akcji werbunkowej i przebieg wykonywania planów werbunkowych, nadzorują przez organa zatrudnienia działalność przedstawicieli zakładów pracy prowadzących werbunek, prowadzą ewidencję i sprawozdawczość z realizacji planów werbunkowych.

2. Nadto organa zatrudnienia prezydiów powiatowych rad narodowych organizują — w razie potrzeby — przewóz zwerbowanych robotników do zakładów pracy.

§ 17. Akcja werbunkowa powinna być oparta na prawdziwej i rzetelnej informacji o warunkach pracy i płacy oraz na zgodzie zwerbowanego na zawarcie umowy o pracę.

§ 18. Umowy o pracę zawierane są przez osoby prowadzące werbunek w imieniu zakładu pracy, dla którego werbunek jest prowadzony.

§ 19. Umowy o pracę zawierać należy jedynie z mężczyznami w wieku od 16 do 55 lat i z kobietami w wieku od 16 do 50 lat, zdolnymi do wykonywania pracy przewidzianej w umowie.

§ 20. W celu zapewnienia kontroli akcji werbunkowej oraz fachowego instruowania osób prowadzących werbunek Minister Pracy i Opieki Społecznej ustanawia pełnomocników dla województw, które posiadają znaczne rezerwy robocze.

IV. Obowiązki zakładów pracy.

§ 21. 1. Kierownictwo zakładu pracy jest odpowiedzialne za pokrycie niedoboru siły roboczej zakładu.

2. Ma ono obowiązek:

- 1) uzupełniać braki siły roboczej przez uaktywnienie miejscowych rezerw;
- 2) uzupełniać objęte planem werbunku braki siły roboczej w sposób zgodny z przepisami niniejszej uchwały;
- 3) zapewnić zwerbowanym warunki, odpowiadające układowi zbiorowemu pracy i przepisom prawnym;
- 4) przydzielać zwerbowanym robotnikom ubrania ochronne i robocze, bezpośrednio po przystąpieniu do pracy, stosownie do obowiązujących norm.

V. Ulgi przysługujące zwerbowanym robotnikom.

§ 22. Przy zawarciu umowy o pracę osoby zwerbowane otrzymują od przedstawiciela zakładu pracy lub od przedstawiciela organu zatrudnienia diety w wysokości 8 zł za dobę, zwerbowani zaś do pracy w przemyśle węglowym — 11 zł za dobę za okres pobytu w podróży od miejsca zamieszkania do miejsca pracy.

§ 23. Osoby, zwerbowane na podstawie zapotrzebowania zakładu pracy, od chwili przybycia do zakładów pracy korzystają z uprawnień przysługujących ogółowi pracowników.

§ 24. 1. Osobom, zwerbowanym do pracy, poza ogólnymi świadczeniami, wynikającymi z obowiązującego ustawodawstwa pracy, przysługują na koszt zakładu pracy:

- 1) bezpłatny przejazd z miejsca zamieszkania do miejsca pracy oraz diety;
- 2) bezpłatny przejazd z miejsca pracy do miejsca zamieszkania po ukończeniu pracy, o ile umowa była zawarta na czas nie krótszy niż na 6 miesięcy;
- 3) zaliczka w dniu rozpoczęcia pracy w wysokości przeciętnego zarobku tygodniowego, potrącana w trzech ratach miesięcznych;
- 4) zakwaterowanie w hotelu robotniczym.

2. Zwerbowanym, pochodzącym ze wsi, przysługuje ponadto prawo do 20 dni bezpłatnego urlopu w ciągu roku dla pracy na roli, według zasad przewidzianych w piśmie okólnym Nr 2 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 maja 1950 r. w sprawie wykonania postanowień ustawy o socjalistycznej dyscyplinie pracy (Monitor Polski Nr A-66, poz. 776).

VI. Przepisy końcowe.

§ 25. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Kolei oraz Ministrem Transportu Drogowego i Lotniczego ustali zasady przewożenia zwerbowanych robotników z miejsca zamieszkania do zakładu pracy oraz opieki nad nimi w podróży.

§ 26. Zwerbowani robotnicy, którzy pobrali zaliczki lub diety albo nabyli inne korzyści wynikające z zawarcia umowy, a nie podjęli pracy z własnej winy, obowiązani są zwrócić wszelkie świadczenia uzyskane przy zawieraniu umowy.

§ 27. Minister Pracy i Opieki Społecznej ustali:

- 1) w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego — tryb sporządzania i zatwierdzania kwartalnych planów werbunkowych;

- 2) tryb uzyskiwania zezwoleń na prowadzenie akcji werbunkowej w terenie;
 - 3) metody i organizację werbunku siły roboczej w terenie oraz zadania organów zatrudnienia prezydiów rad narodowych;
 - 4) wzór umowy o pracę, zawieranej ze zwerbowanymi robotnikami;
 - 5) tryb zawierania umów ze zwerbowanymi robotnikami;
 - 6) tryb finansowania akcji werbunkowej;
 - 7) sprawozdawczość i statystykę z zakresu werbunku;
 - 8) warunki, którym muszą odpowiadać osoby prowadzące werbunek.
- § 28. Upoważnia się Ministra Pracy i Opieki Społecznej do wydania w porozumieniu z Ministrem Finansów i za zgodą Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego zarządzenia, ustalającego zasady premiowania pracowników, wyróżniających się w akcji werbunkowej.
- § 29. Upoważnia się Ministra Finansów do przyznania — na wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej, za zgodą Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego — dodatkowych kredytów na rok 1951 dla części 27 budżetu centralnego (Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej) na wydatki związane z akcją werbunkową.
- § 30. Kierownicy zakładów pracy, naruszający przepisy niniejszej uchwały, podlegają odpowiedzialności służbowej lub karnej.
- § 31. Wykonanie uchwały porucza się Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej, Ministrowi Finansów i wszystkim zainteresowanym ministrom.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*